

SOPIMUSPALOKUNTIEN VARALLAOLOA TULEE SEURATA JA KEHITTÄÄ - PELASTUSLAITOKSET VASTUUSSA LÄHTÖVARMUDESTA

Pelastuslain (28 §) mukaan pelastuslaitokset ovat vastuussa siitä, että pelastustehtävät voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Määräys koskee koko valtakuntaa. Osassa maata valmiutta on varmistettu nk. varallaololla, josta on maksettu osittaista tuntipalkkaa. Uusimpien tulkintojen myötä tämä toimintamalli on nyt uhattuna. Erityisesti varallaolojen purkamisia on kohdistumassa sopimuspalokuntiin. Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. (SSPL) onkin esittänyt huolen siitä, miten tilanne on kehittymässä eri pelastustoimen alueilla.

Ongelma ei ole kaikkialla olemassa, ja joillakin alueilla on yhteistoiminnalla haettu lähtövalmiuden varmistamiseksi erilaisia tilapäisratkaisuja, mutta osalla alueista näin ei ole menetelty. Pelkkä varallaolojen purkaminen ja sopimuksien muuttaminen yksipuolisesti tulisi näkemyksemme mukaan niin heikentämään kuin ajamaan alas sopimuspalokuntia ja kansalaisten saamia palveluja erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Pahimmassa skenaarioissa ajaudutaan tilanteeseen, jossa sopimuspalokuntajärjestelmä ei nykymittakaavassa pysty enää tulevaisuudessa tarjoamaan palveluita pelastustoimelle kentälle. Siitä kärsisi sekä kansalaisten päivittäinen turvallisuus että yhteiskunnan kyky vastata laajempiin haasteisiin.

Valmiuden varmistamiseksi tulee varallaolojen houkuttelevuutta kehittää, sekä uusia kannustimia ja toimintamalleja ottaa käyttöön. Niihin ei kuulu niukkuuden jakaminen, sopimuspalokuntatoiminnan vähättely eikä varsinkaan sopimuspalokuntatoiminnan näkymättömäksi tekeminen. Niihin kuuluu arvostuksen tosiasiallinen nostaminen ja kaikenlaisten sopimuspalokuntatoimintaa haittaavien tekijöiden poistaminen. Sopimuspalokuntatoiminta tulee aidosti tunnustaa osaksi pelastustoimen järjestelyä kaikilla tasoilla aina lainsäädäntöön asti.

Tässä tilanteessa on haettava rakentavia ratkaisuja myös totuttujen toimintamallien ulkopuolelta. Missään tapauksessa ei voida hyväksyä sitä, että pelastuslaitokset ”säästösyistä” eri tavoilla siirtävät rahoitusta pois sopimuspalokuntatoiminnasta, joka kuuluu pelastustoimen kustannustehokkaimpiin osiin.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto esittää, että Sisäministeriön pelastusosasto koordinoisi ja seuraisi tätä kehitystä yhdessä Suomen Sopimuspalokuntien Liiton ja pelastuslaitoksien kanssa, jolloin aktiivisesti pyrittäisiin yhdessä löytämään keinoja, joiden avulla varallaoloja voitaisiin edelleen jatkaa huolimatta työaikalainsäädännön aiheuttamista haasteista ja/tai korvata toisilla sopimuspalokuntiin nojaavilla ratkaisuilla.

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto - Finlands Avtalsbrandkårers Förbund ry (SSPL) on sopimuspalokuntien ja niiden taustalla toimivien palokuntayhdistysten liitto, jonka jäsenyhteisöt ovat vapaaehtoisia palokuntayhdistyksiä (VPK), henkilökohtaisen sopimuksen palokuntien (HSPK) palomiesyhdistyksiä ja laitos-/tehdaspalokuntia, Suomessa on noin 700 sopimuspalokuntaa. Hälytyskelpoisia palokuntalaisia palokunnissa on noin 15 000 henkeä. Ammattipalokunnat toimivat reilulla 100 asemalla ja niissä on noin 4 000 ammattipelastajaa, pääasiassa jaettuna neljään työvuoroon. Sopimuspalokunnat huolehtivat käytännön pelastustoiminnasta alueella, joka on noin 90% Suomen pinta-alasta. Viidessä minuutissa hälytyksestä on yhteiskunnalla käytettävissä 1 400 koulutettua sopimuspalokuntalaista, puolessa tunnissa määrä on vähintään 3 165. Sopimuspalokuntien kustannukset ovat vuodessa noin 18,2% pelastustoimen kokonaiskustannuksista. Viime vuosina sopimuspalokunta on osallistunut liki joka toiseen pelastustoimen tehtävään.

